

Oefentoets havo b antwoorden

Opgave collectieve goederen

- uitsluitbaar (mensen kunnen van gebruik worden uitgesloten) en rivaliserend (door gebruik van 1 persoon is er minder over voor de volgende / het goed kan 'op' raken).
- Bescherming van de dijken, straatverlichting. Niemand kan worden uitgesloten van gebruik van straatverlichting en er is niet minder van over als iemand er gebruik van maakt door op straat te lopen.

Opgave Kiezen voor aanvulling of aftrek

20 maximumscore 2

Een voorbeeld van een juiste uitleg is:

In geval van vrijwillige verzekering zal zich naar verwachting averechtse selectie voordoen: vooral mensen met een hoog gezondheidsrisico zullen zich laten verzekeren. Zorgverzekeraars krijgen dan vooral 'slechte' risico's in portefeuille waardoor hun uitgaven toenemen en ze de premies zullen moeten verhogen. Averechtse selectie treedt niet op in geval van een verplichte verzekering.

21 maximumscore 2

bij (1) alternatief 1

bij (2) asymmetrische informatie

bij (3) moral hazard (risico op moreel wangedrag)

indien drie juist	2
indien twee juist	1
indien één of géén juist	0

22 maximumscore 3

Een voorbeeld van een juiste berekening is:

• Tiptoptand-polis		
kosten 2014 + 2015: € 50 x 24 + € 10	€ 1.210	1
• Bonus-maluspolis		
kosten 2014: 0,55 x € 50 x 12 + € 25	€ 355	
kosten 2015: € 50 x 1,4 x 12	€ 840	
kosten 2014 + 2015	€ 1.195	2

24. Ja, omdat Esmee weet dat het verzekerd is als ze door een chirurg geholpen moet worden is zij extra onzorgvuldig/ roekeloos met haar gebit, omdat zij het dan niet zelf hoeft te betalen.

Opgave Gedragseconomie

Referentieeffect. Ophalen vanuit Amsterdam is dan de referentie, daarnaast lijkt ophalen vanaf het station niet zo'n grote gunst. Zonder die vraag eerst te stellen is de referentie 'nergens ophalen', dan lijkt ophalen van het station een grotere gunst en is met sneller geneigd 'nee' te zeggen.

Opgave Pensioen

- 1 bij (1) kapitaaldeckingsstelsel
bij (2) voorraadgrootheid
bij (3) balans
-

- 2 NL, per inwoner: $1,298 \times \text{€ } 36.914 = \text{€ } 47.914,37$
SP, per inwoner: $0,081 \times \text{€ } 24.281 = \text{€ } 1.966,77$

maar het kan ook zo:

NL:

totale vermogen: $1,298 \times 16,66 \text{ mln} \times \text{€ } 36.914 = \text{€ } 798,25 \text{ mld}$
per inwoner $\text{€ } 798,25 \text{ mld} : 16,66 \text{ mln} = \text{€ } 47.914,37$

SP:

totale vermogen: $0,081 \times 46,95 \text{ mln} \times \text{€ } 24.281 = \text{€ } 92,34 \text{ mld}$
per inwoner $\text{€ } 92,34 \text{ mld} : 46,95 \text{ mln} = \text{€ } 1.966,77$

- 3 Nominaal: 100 (blijft gelijk)
Prijzen: $1,01^{10} = 1,1046 \rightarrow \text{PIC} = 110,46$

$$RIC = \frac{NIC}{PIC} \times 100$$

$$RIC = 90,5$$

$$100 - 90,5 = 9,5\% \text{ daling}$$

- 4 Als de pensioenleeftijd wordt verhoogd naar 67 jaar zullen:

- de inkomsten voor het pensioenfonds stijgen, want de werknemers betalen twee jaar langer premie
 - de uitgaven voor het pensioenfonds dalen, want het aantal jaren dat een pensioeninkomen moet worden betaald aan de ex-werknemers neemt met twee af (gegeven een gelijke levensverwachting)
-

- en daardoor kan het pensioenfonds meer garantie geven op een voldoende pensioen, omdat er meer pensioenvermogen wordt opgebouwd voor (naar verhouding) lagere toekomstige verplichtingen

Opgave speltheorie

- a Bijvoorbeeld: wanneer Beetsuiker de productie beperkt tot 2,5 miljoen kg, kan Suikerwerk zijn resultaat verbeteren door zélf 5 miljoen kg op de markt te brengen (Suikerwerk haalt dan een winst van € 55 miljoen in plaats van € 53 miljoen)
- b In de volgende productieperiode zal de andere producent ook zijn productie vergroten.
- c Bijvoorbeeld: Suikerwerk produceert 2,5 miljoen kg en Beetsuiker 5 miljoen kg (in plaats van 2,5 miljoen kg). De winst van Beetsuiker stijgt dan met € 7 miljoen van € 58 miljoen naar € 65 miljoen.

In de volgende periode vergroot ook Suikerwerk de productie naar 5 miljoen kg. De winst van Beetsuiker daalt dan met € 25 miljoen (€ 40 miljoen in plaats van € 65 miljoen). Deze daling is groter dan de eenmalige stijging van de winst door de productie uit te breiden.

Opgave CAO

- A. Zie theorieboek blz 133.